

לפני ואחרי פטרבורג

הקדמת התיא

כי אין הזמן גרמא עוד להשיב לכל אחד ואחד על שאלתו בפרטות, וגם השכחה מצויה, על כן רשמתי כל התשובות על כל השאלות ... ולא ידחוק עוד ליכנס לדבר עמי ביחידות ... ומי שדעתו קצרה להבין דבר עצה מתוך קונטריסים אלו, יפרש שיחתו לפני הגדולים שבעירו והם יבוננוהו. ואליהם בקשתי שלא לשום יד לפה להתנהג בענוה ... וגודל השכר ממאמר רז"ל ע"פ מאיר עיני שניהם ה', כי יאיר ה' פניו אליהם אור פני מלך חיים.

אגרות קודש אדמו"ר הזקן אגרת לה (תקנ"ג)

העולה על רוחם לערב תבן את הבר לגדולי הדור המפורסמים שיחיו, אין דמיונם עולה יפה, כי שם רובם ככולם ה' יאריך ימיהם ושנותיהם בנעימים הנה משכן כבודם במדינה אחת, בעירות סמוכות וקרובות שלא בריחוק מקום כל כך בינותם, והקל מעליהם ונשאו אתם במשא העם ... איכה אשא לבדי וגו'.

אגרות קודש אדמו"ר הזקן אגרת פט (תקס"ה)

כתב אלי מזה רק פעם אחת לבד בשנת תקנ"ח ... ובשנת תקנ"ט, מחמת צוק העתים לא נפיתי להשיב לו תשובה נכונה, עד שנת תק"ס ... בחורף תקס"ג ... שיסבבו בעצמם ויעשו להם מעמדות חדשים מאוהביהם האמיתיים, שאינם מכונים בשם חב"ד.

אגרות קודש אדמו"ר הזקן אגרת קג

ברבות השנים אחר פטירתו של הגאון החסיד המנוח ז"ל, זכות תורתו עמדה לו ולכל המסתופפים בצלו, שלא לשפוך עוד דמים חנם ... הותרו השבטים לבא זה בזה ומתחתנים עמנו תמיד, וכמו כן נתבטלו שאר הרחקות וגזירות קלות וחמורות דשנת תקל"ב, שהיו בשגגה והעלם דבר מעיני העדה.

אגרות קודש אדמו"ר הצמח צדק אגרת א (תצלום)

תקס"ב שנה ראשונה דלאדי.

אגרת ר' משה מייזליש מוילנא, אל החסיד ר' יהודה יפה, בה' מ"ח תקס"א (המאסר הראשון ע' 528)

כעת יושב בכאן הרב דוולאזין, והי' קרוב לגמר, לשלוח אחרי אדמו"ר שיבוא לפה קהלתינו, בוודאי הי' נעשה שלום ... נסוגו אחר, ולא ידעתי איך שיוגמר, כי הם מצפים לחדושים שונים ח"ו, ולדמים יארובו, כאשר ידעתי רוע לבבם.

תורת שלום ע' 9 (שמח"ת תרס"א)

בכלל דער ענין פון השכלה האט זיך אנגעהויבען פון פטרבורג ... פאר פטרבורג פלעגט מען נתפעל ווערען פון דעם רבי'ס מאמר, דאס הייסט: יעמאלט האט מאיר געווען דער עצם אור החסידות, און נאך פטרבורג האט זיך אנגעהויבען השכלה.

תורת שלום ע' 26 (י"ט כסלו תרס"ג)

קודם פטרבורג הי' הדא"ח שורף את העולם, עס האט גיברענט די וועלט, לפי שהי' בבחי' מקיף ... אבל אחר פטרבורג נשתנה ולא הי' כן, לפי שאז בביאתו מפטרבורג התחיל הדא"ח להיות מצד הפנימיות דוקא. והעיקר מביאתו בפעם הב' מפטרבורג.

תורת שלום ע' 114 (י"ט כסלו תרס"ח)

מען זעט אין דעם רבי'ס חסידות א הפרש גדול פון די וואס ער האט געזאגט פאר פטרבורג צו די וואס ער האט געזאגט נאך פטרבורג ... נאכדעם האט זיך אנגעטאן מער בהתלבשות שכלי.

בית רבי ע' 68

עיקר התגלות והתפשטות החסידות הי' אחר ביאתו מפטרבורג.

כתבי רח"א ביחובסקי (ע' נח)

וידוע דכל הדרושים הגבוהים הכל היה בלאדי אחר פטרבורג.

כתבי רח"א ביחובסקי (ע' קנ)

קודם פטרבורג היה בגדלות, שהיה ריבוי החסידים למאד, שהי' על שבת כשלשת אלפי איש ... ואחר פטרבורג נתמעט נסיעת החסידים.

ווילנא בתקופת הגאון (ע' 45 הערה 3)

ראה בפנקס הישן של הקלויז הישן, החלטה משנת תקע"ד. בהחלטה זו מסופר ש"זה מכמה שנים" בנו החסידים את השטח שעל גבי חדרי הקהל, להרחבת בית המדרש שלהם. בהחלטה נזכר הרב מלאדי זצוק"ל.